

Розділ перший

Очікування в темряві. — Угоду укладено. — У підвишеному стані. — Голем у блакитній сукні. — Злочин і покарання. — Шанс зробити гарні гроші. — Золотистий ланцюжок. — Без відливання металевих виробів. — Пан

Поклін стежить за часом

Вони лежали в темряві, вартували. Не маючи способу виміряти плин часу, вони не мали й жодного бажання його вимірювати. Був час, коли їх тут не було, і, мабуть, настане час, коли їх знову тут не стане. Тоді вони будуть десь в іншому місці. Проміжок часу між двома цими станами був неважливим.

Однак деякі розбрелися, а деякі, молодші, замовкли.

Тиск збільшувався.

Треба було щось робити.

Один із них розважав свій розум піснею.

Угода була не вигідною, але не вигідною для кого? Ось у чім питання. І відповіді пан Пухир, адвокат, ніяк не міг знайти. А він хотів би мати цю відповідь. Коли одна сторона цікавиться непоказною ділянкою землі, іншим сторонам, вочевидь, вигідно скупити будь-які сусідні ділянки, просто на випадок, якщо перша сторона щось почула, можливо, десь на стороні.

Але було важко зрозуміти, що ж такого можна було почути.

Він продемонстрував жінці з іншого боку свого столу слушно стурбовану посмішку.

— Панно Любесерце, ви розумієте, що ця територія падає під дію гномського гірничого права? Це означає, що всі метали та металева руда належать Низинному королю гномів. Вам доведеться заплатити йому значну винагороду за будь-які розробки корисних копалин. І не факт, що вони будуть, мушу сказати. Кажуть, що весь ґрунт — це пісок і мул, і, очевидно, це дуже товстий шар ґрунту.

Він чекав від жінки навпроти хоч якоїсь реакції, але та просто пильно дивилася на нього. Сизий дим від її цигарки спіраллю тягнувся до стелі кабінету.

— Тоді ще питання старожитностей, — сказав адвокат, уважно стежачи за виразом її обличчя, наскільки його можна було розгледіти крізь серпанок. — Низинний король постановив, що всі коштовності, обладунки, старовинні предмети, класифіковані як пристрої, зброя, горщики, сувої або кістки, видобуті вами з відповідної землі, також підлягатимуть оподаткуванню або конфіскації.

Панна Любесерце витримала паузу, наче порівнюючи щойно озвучений перелік із власним списком, загасила сигарету і спитала:

— Чи є якісь підстави очікувати, що тут є щось із переліченого?

— Жодних, — промовив адвокат, вичавлюючи з себе посмішку. — Усі знають, що ми маємо справу з безплідною землею, але Король підстраховується на випадок, якщо «те, що всі знають», виявиться хибним. Так часто буває.

— Він хоче велику суму грошей за дуже короткий термін оренди!

— Яку ви готові заплатити. Розумієте, через це гноми нервуються. Для гнома дуже незвично розлучатися з землею, навіть на кілька років. Гадаю, йому потрібні гроші через ті справи в долині Куума.

— Я плачу стільки, скільки він вимагає!

— Так, так. Але я...

— Чи виконуватиме він свої зобов'язання?

— До останньої літери. Принаймні це точно. Гноми в таких справах прискіпливі. Вам потрібно лише підписати і, на жаль, заплатити.

Панна Любесерце дістала з сумки й поклала на стіл щільний аркуш паперу.

— Це банківський вексель на п'ять тисяч доларів, виписаний Королівським банком Анк-Морпорка.

Адвокат усміхнувся.

— Ім'я, варте довіри, — сказав він і додав: — Принаймні зазвичай. Підпишіть ось тут, де я поставив хрестики. Згодні?

Він уважно спостерігав за процесом підписання, і в неї склалося враження, що він затамував подих.

— Ось, — сказала вона, штовхнувши контракт через стіл.

— Чи не могли б ви вгамувати мою цікавість, панно? — сказав він. — Поки чорнило на аркуші висихає?

Панна Любесерце оглянула кімнату так, неначе важкі старі книжкові шафи могли мати безліч вух.

— Пане Пухире, ви вмієте зберігати таємниці?

— Авжеж, пані. Авжеж!

Вона змовницьки озирнулася.

— І все ж я повинна сказати це тихо, — прошипіла вона.

Він з надією кивнув, нахилився вперед і вперше за багато років відчув у вусі жіночий подих:

— Я теж умію, — сказала вона.

Це було приблизно три тижні тому...

Деякі речі, які можна було спостерігати, сидячи вночі на ринві, викликали подив. Наприклад, люди звертали увагу скоріше на тихі звуки — клацання віконної засувки, дзвін відмички, — ніж на гучні, як-от звук цеглини, що раптово впала посеред вулиці, чи навіть (бо це, зрештою, був Анк-Морпорк) крики.

То були гучні звуки, які, відповідно, були загальногромадськими, а це, зі свого боку, означало, що вони були проблемою загальною, а отже, не вашою. Але тихі звуки були поруч і наводили на думку про такі явища, як невдала спроба залишитися непоміченим, а отже, сприймалися як нагальні та особисті.

Тому він намагався не видавати тихих звуків.

Внизу гудів, неначе перекинутий вулик, каретний двір Головного поштамту. Зараз доставка працювала дуже добре. Прибували нічні карети, а в світлі ліхтарів виблискував новенький «Убервальдський експрес». Все відбувалося так, як повинно, а тому для нічного верхолаза — так, як не повинно.

Він устроїв кілок у м'яке вапно, переніс свою вагу, пересунув ногу...

Клятий голуб!

Птаха перелякано злетіла, друга нога послизнулася, пальці перестали тримати ринву, і, коли світ перестав мерхтіти, його зустріч із бруківкою внизу відкладав лише кілок — а це, будьмо чесними, не що інше, як довгий плаский цвях із Т-подібною ручкою.

«Стіна не стерпить блефу», — подумав він. Якщо розгойдатися, *можливо*, вийде дотягтися рукою чи ногою до труби, але цвях може вискочити.

«До... бре...»

У нього було ще декілька кілків і маленький молоток. Чи зможе він забити гвіздок, не випустивши з руки інший?

Вище від нього голуб приєднався до своїх товаришів на виступі.

Верхолаз увігнав цвях у вапно з такою силою, з якою міг у цій ситуації, витягнув молоток із кишені й, коли внизу із стукотом та брязкотом рушив «експрес», щосили вдарив по цвяху.

Гвіздок увійшов у стіну. Він випустив молоток, сподіваючись, що звук його удару розчиниться у загальній метушні, і схопився за нове кріплення ще до того, як молоток вдарився об землю.

«До... бре. А тепер я... застряг?»

Труба була менш ніж за три фути. Добре. Повинно було спрацювати. Перемістити обидві руки на нове кріплення, обережно розгойдатися, охопити трубу лівою рукою, і він зможе перетягнутися сам. Тоді треба буде просто...

Голуб нервувався. Для голубів це звичний стан буття. Він обрав саме цей момент для полегшення.

«До... бре». Поправочка: тепер дві руки стискали раптово *дуже слизький* цвях.

Прокляття.

І в цей момент нервозність, яка проходить через голубів швидше, ніж масний жарт через жіночий монастир, перейшла в ненав'язливе ляпотіння.

Бувають моменти, коли фраза «найкращий день мого життя» на думку не спадає.

А потім голос знизу сказав:

— Гей, хто там нагорі?

«Дякую, молотку. Побачити вони мене не можуть, — подумав він. — Вони дивляться знизу вгору, з добре освітленого двору у пільму. І що? Вони вже знають, що я тут?»

«До... бре».

— Гаразд, шефе, спіймав мене, — сказав він.

— Злодій? — спитав голос знизу.

— Навіть не торкався нічого, шефе. Мені б тут, шефе, допомогти.

— Ти з Гільдії злодіїв? Використовуєш їхній жаргон.

— Ніт, шефе. Я завжди вживаю слово «шеф», шефе.

Тепер він вже не міг легко дивитися вниз, але звуки знизу свідчили про те, що тут прогулюються конюхи й вільні візники. Це не надто добре. Зустрічі візників із злодіями в більшості випадків відбувалися на безлюдних дорогах, де розбійники рідко ставили миленькі запитання на кшталт «Гаманець чи життя?» Коли ж злодія ловили, правосуддя і помсту радісно поєднувала в собі зручна свинцева труба.

Внизу почулося бурмотіння, і здавалося, що консенсусу було досягнуто.

— Добре, пане грабіжнику Поштамту, — пролунав веселий голос. — Ось що ми зробимо. Ми зайдемо в будівлю, еге ж? І спустимо тобі мотузку. Ліпше не буває, еге ж?

— Так, шефе.

Це були веселощі неправильного характеру. Це було наче веселе «дружбанчику» в реченні «Чого виричався, дружбанчику?» У Гільдії злодіїв платили двадцять доларів винагороди за кожного неакредитованого злодія, якого доставляли живим, і було ой як багато способів залишитися живим, поки тебе притягнуть туди і жбурнуть на підлогу.

Він підняв очі. Вікно квартири генерального поштмейстера розташувалося прямо над ним.

«До... бре».

Його кисті й руки заціпили, але водночас він відчував, як вони болять. Він почув брязкіт великого вантажного ліфта всередині будівлі, стукіт відкривання заслінки, кроки по даху, відчув, як мотузка вдарила його по руці.

— Хапай або падай, — сказав чийсь голос, коли він потягнувся, щоб її схопити. — І так, і так на одне вийде. — У темряві почувся сміх.

Чоловіки з силою потягли за мотузку. Фігура повисла в повітрі, потім відштовхнулася й хитнулася назад. Під самісіньким жолобом розбилося скло, а мотузка повернулася порожньою.

Рятувальники поглянули один на одного.

— Гаразд, ви двоє, до головного та запасного виходів, негайно! — сказав візник, який мав найшвидший розум. — Ловіть його! Спустіться в ліфті! Решта за мною — витиснемо його, поверх за поверхом!

Коли вони зі стуком спускалися сходами й бігли коридором, з однієї з кімнат висунув голову чоловік у халаті, здивовано витріщився на них, а потім різко кинув:

— Хто ви в біса такі? Ану, за ним!

— Та невже? А ти хто такий? — сказав конюх, уповільнюючи крок і пильно дивлячись на нього.

— Це ж сам пан Мокр фон Губпедук! — сказав позаду візник. — Генеральний поштмейстер!

— Хтось влетів у вікно і приземлився прямо між... я маю на увазі, мало не приземлився на мене! — крикнув чоловік у халаті. — Він побіг по коридору! Десять доларів тому, хто його спіймає! І, до речі, правильно — Губперук!